

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra AF GRUNDTVIGS DAGBØGER

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 54.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig01val-shoot-idm140411867289760/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Af Grundtvigs Dagbøger

Paa dette Sted mangler der et Læg. De følgende Ark indeholder Gr.s Bemærkninger ved Læsningen af Addison's engelske Tilskuere, Uddrag af »Holbergs Breve til Velbaarenheden« (d. e. Trende Epistler) og en stor Del af Holbergs Epigrammer, gengivne i danske Vers. Dette Oversætterarbejde har sysselsat Gr. fra 12 Maj til 25 Maj 1804, dog med en Afbrydelse den 19 og 20 Maj, hvorom Dagbogen melder:

19de læste Jeg første Deel

og

20de Anden Del af Bøgelunds Historie¹. Kun sjelden anmærker Jeg, hvilke Bøger Jeg [læser], uden naar Jeg vil exserpere, men dette Skrift fortjener en Undtagelse. Det aflokkede mig Taarer, skjønt Jeg vist ikke hører til Fløbe-Kompagniet, men enten hersker deri den sande Natur-Anskuelse eller ingensteds. Dog Taarer, ikke andet? jo det vakte nyt Mod hos mig til engang i Tiden ogsaa at ophøde alt for Bønders Opkiaring. Det vakte Harm og Uvillie mod alle de Bondeplagere, der existere, og især mod dem, der omringe Mig, hvoraf kun faa have Religiøsitet — og da er den falsk —, men ingen Moralitet. — O! at Jeg dog som Præst kunde komme til at staae i Forbindelse med saadanne Øvrigheder, som ville deres Undergivnes sande Vell! —

Kun een Feil fandt Jeg i denne Bog — ligesom i hin om Herremanden Brahe. Den er ikke godt lokaliseret, thi de fleste Godser bestaae her af mere end een By; og hvad der lod sig gjøre her, gik neppe an i det større. — Med Længsel venter Jeg en Bog, der har hines Fortrin og erstatter deres Mangel, d. e. som skildrer en Jordegodseier, der har sit Gods i forskjellige Sogne, og dog kjæmper mod Overtro, Laster og Armod imellem sine Undersaatter. — Overhovedet gad Jeg seet fremstillet, hvad en isoleret Embedsman[d] kan(d) udrette.

Den 25 Maj skriver Gr. efter at have gjort sig Regnskab for, hvor mange af Holbergs Epigrammer han har udkrevet og oversat (67 af 797), og efter en Bemærkning om Addison's Spektator Nr 58—64:

I Dag har Jeg skrevet et Ark paa min historiske Fortælling Ragnhild; — først heed den Aslaug, siden Borghild, Beviis paa, at Hovedpersonen ei er historisk, men har hun ei levet, har hun ei undergaaet de Lykkens Vexelscener, som min

¹ Denne Bog maa sandsynligvis have været en fra Tysk oversat Roman, der i reformvenlig Aand skildrer Bøndernes usle Kæmpe under Herremandsvælden.

Af Grundtvigs Dagbøger

Fortælling beretter, saa tør Jeg dog sige, det kunde været Tilfældet, og Jeg smigrer mig med ei at have ladet de virkelig historiske Personer, som her optræde, handle anderledes, end den Karakter, Aarbøgerne tillægger dem, hjemler mig Ret til. — Dette er jo nok i en Fortælling, der blot skal have Sandsynlighed, ikke Sandhed. —

Men — kunde man sige — hvorfor skrive saadanne opdigtede Fortællinger? De have jo intet Fortrin for Romaner, og mangle det Fortrin, disse have, at kunne skildre vor Tidsalders Mennesker, der maa have langt mere Interesse end en længst svunden Olds. — Det er jo et Slags Tvetaller, hverken Historie eller Roman, noget af begge. —

Alt dette indrømmer Jeg, dels i sit hele Omfang, dels saavidt Jeg kan. — Gjerne tilstaaer Jeg, at Samlevendes Skildring behager Hoben af Læsere meer end Fortidens, men skulde det samme være Tilfældet med den beste Del af Læsere? Overbevistes Jeg derom, skulde Jeg vist aldrig oftere hvæsse — eller hvæsse lade — min Pen til Frembringelse af slige Hermafroditer, men denne Sætnings Sandhed eller Falskhed beroer paa Grunden, af hvilken Nuiddens — mere end Fortidens — Skildring interesserer. — Nykten vilde Vi for sine Aarsagers Skyld tie med. —

Og hvad er nu Grunden? Vistnok ikke, at Vi see vore egne Daarligheder stillede i et latterligt Lys, men — efter mine Tanker — netop det modsatte, at Vi kunne lade Tankerne mynstre vore Bekjendtere — endog saakaldte Venner — og blandt dem opdage Originalerne til de aftrykte Kopier, samt at Vi kunne lee enten over vore Under- eller Overmænds Sæder uden at betænke, de ere Standens meer end Menneskenes. Disse Folk ville derfor vist ikke ynde Malerier af Oldtiden, med mindre Personerne og Gjenstanderne vare — at Jeg skal bruge et i slige Tilfælde meget gjængst Udtryk — yderlig naragtige. — Ligesaa vist vilde Jeg nok gjøre dannede Læsere en saare slet Kompliment ved at anvise dem Plads i denne Klasse. —

Men det er ikke nok at vise Grunden til Romanernes Interesse som uædel. Jeg bør ogsaa vise, at en ikke lignende Grund kan hos den dannede Læser vække Interesse for dem, thi ellers gjaldt jo samme indvending. —

Naar en Roman skal due noget, da maa den ei indeholde andet end Hverdags Ting, der blot skulde frappe ved Kombinationen, thi det er dog nok omtrent det, de høie æsthetiske Filosofer vil, med hvad de kalder dyb Natur Anskuelse (her forløb